

والدین با زبانهای متفاوت: چگونه در کودکان دوزبانگی را ایجاد کنیم؟

در این نوشته

- رشد زبان در کودکانی که در معرض دو یا چند زبان هستند
- تازه واردان و یادگیری زبان فرانسوی
- عوامل مؤثر بر یادگیری بیش از یک زبان
- چگونه به کودک کمک کرد تا یک زبان جدید یاد بگیرد؟
- چه زمانی نگران شوید؟
- به خاطر بسپارید

ما اغلب می شنویم که کودکان مانند اسفنج هستند و در کودکی می توانند هر زبانی را به راحتی یاد بگیرند. این درست است، مشروط بر اینکه آنها اغلب در معرض محیط و شرایط مختلفی قرارگیرند و انگیزه یادگیری زبان دیگری را داشته باشند.

رشد زبان در کودکانی که در معرض دو یا چند زبان هستند

دوره پیش دبستانی به دلیل سازگاری مغز خردسالان برای یادگیری زبان مناسب است. علاوه بر این، در سنین پایین، کودکان راحت تر صداهای زبان های مختلف را در پیرامون خود تشخیص می دهند. این به آنها اجازه می دهد تا به زبانی بدون لهجه صحبت کنند.

با این حال، برخی از والدین می ترسند که یادگیری بیش از یک زبان باعث اختلال گفتاری در فرزندشان شود. اینطور نیست. مطالعات اخیر نشان می دهد که یادگیری دو یا چند زبان باعث اختلال گفتاری نمی شود و همچنین مشکلات گفتاری را در کودکانی که دچار این مسأله هستند، تشدید نمی کند.

بدینسان، کودکی که از زمان تولد به طور مکرر در معرض دو یا چند زبان قرار می گیرد، باید اولین کلمات خود را در حدود 1 سالگی بگوید و بین 18 تا 24 ماهگی ترکیبی از کلمات (به عنوان مثال: "توپ افتاد") بسازد. بدین گونه، یک کودک 5 ساله که مرتباً در معرض دو یا چند زبان قرار می گیرد، رشد زبانی مشابه کودکانی که تنها به یک زبان صحبت می کنند، خواهد داشت.

ویژگی های مربوط به یادگیری بیش از یک زبان

این کاملاً عادی است که کودکی که به دو یا چند زبان صحبت می کند، در هر یک از آنها نقاط قوت یکسانی ندارد. به عنوان مثال، او می تواند جملات بهتری را در یک زبان بسازد و در زبان دیگر از واژگان دقیق تر و غنی تری استفاده کند. به همین ترتیب، او می تواند واژگان مربوط به احساسات را در زبانی که در خانه استفاده می شود و واژگان مربوط به حیوانات را در زبان مورد استفاده در مهدکودک، بشناسد.

نکته مهم این است که تمام جملات و کلمات بکارگرفته شده در دو زبان را در نظر بگیرید. اینگونه است که می توانیم ارزیابی کنیم که آیا رشد گفتاری یک کودک دوزبانه طبیعی است و نه با ارزیابی مهارت های زبانی وی تنها در یک زبان.

بعلاوه، زبانی که در یک زمانی به بهترین وجه بر آن مسلط است، می تواند در طول زمان متفاوت باشد و تغییر کند و به اوضاع و احوالی که کودک در آن از آن استفاده می کند و همچنین به افرادی که مخاطب آنها هستند بستگی دارد. بنابراین، او می تواند در یک دوره معینی از زندگی خود از یک زبان استفاده کند و بهتر بر آن مسلط شود تا زبان دیگر (مثلاً: در ۴ سالگی زبان محاوره در خانه) و در دوره ای دیگر در زبان دوم بهتر شود (مثلاً: در سال دوم ابتدایی).

در نهایت، پیش می آید که کودک زمانیکه واژه ی موردنظر را در زبان دیگر نمی داند دو زبان را در یک جمله قاطی کند. این یک پدیده طبیعی است که در بزرگسالان دوزبانه نیز مشاهده می شود. بنابراین لازم نیست نگران آن باشید.

تازه واردین و یادگیری فرانسوی

مهمترین چیز برای تقویت رشد زبان کودک این است که به طور روزانه با وی صحبت کنید. برای والدین مهاجر ترجیحاً بهتر است که با فرزند خود به زبان مادری صحبت کنند. بدین ترتیب، آنها احتمالاً بیشتر تمایل دارند با کودک خردسال خود صحبت کنند. علاوه بر این، هر چه کودک به زبانی که در خانه صحبت می شود بیشتر تسلط پیدا کند، یادگیری زبانی دیگر برای او آسان تر خواهد بود.

اگر خردسال به یک مهدکودک که زبانش فرانسوی است برود، به سرعت متوجه می شود که مربیان و سایر کودکان وقتی به زبان مادری خود صحبت می کند حرفهای او را متوجه نمی شوند. بنابراین ممکن است، در آغاز، او برای مدت کوتاهی خیلی کم صحبت کند یا اصلاً صحبت نکند.

او شروع می کند به درک کلمات و سپس جملاتی که می شنود. برای رساندن منظور خود، از حرکات و سپس کلمات استفاده می کند. او کم کم می تواند جملات کوتاه بسازد، حتی اگر گاهی اوقات بد ساخته شوند.

به طور کلی، کودک پس از اینکه 1 تا 3 سال بطور منظم و در موقعیتهای مختلف در معرض یک زبان جدید قرار گرفت، می تواند مانند یک کودک هم سن و سال خود مکالمه داشته باشد. همین امر را نیز مشاهده می کنیم زمانی که کودکی بدون صحبت کردن به زبان فرانسوی وارد مدرسه می شود.

از این گذشته، وقتی کودکی در مدرسه یاد می گیرد فرانسوی صحبت کند، کاملاً طبیعی است :

- مخلوط کردن زبان فرانسوی و زبان مادری خود هنگام صحبت کردن؛
- امتناع از استفاده از زبان مادری خود در خانه، زیرا فرانسوی زبانی است که با آن با دوستان جدید ارتباط برقرار می کند و به وی اجازه می دهد که متفاوت از دیگران به نظر نرسد؛
- داشتن مهارت کمتر در زبان مادری اگر در خانه بکارگرفته نشود، بنابراین کودک ممکن است برای مدتی مهارت های زبانی ضعیفی را در زبان مادری و فرانسوی از خود نشان دهد؛
- داشتن اشتباهات متعدد گرامری.

داشتن یک پایه قوی در زبان مادری به کودک کمک می کند تا بهتر به زبانی که در مهد کودک یا مدرسه آموخته است تسلط یابد.

عوامل مؤثر در فراگیری بیش از یک زبان

عوامل متعددی بر یادگیری زبان های مختلف و انتخاب زبانی که کودک به آن صحبت می کند تأثیر می گذارد: سن، زمان قرار گرفتن در معرض این زبانها، وضعیت این زبانها در کشور میزبان و غیره. با این حال، صرفنظر از شرایط و محیطی که کودک در آن رشد می کند، مهم است که والدین احساس غرور کنند و نگرش مثبتی نسبت به استفاده از این زبانها اتخاذ کنند. بدین گونه، کودک تمایل بیشتری به یادگیری آنها دارد.

از سوی دیگر، باید به یاد داشته باشیم که کودکان دوزبانه قبل از هر چیز کودک هستند با شخصیت خاص خود، نیازها و ترجیحات خود. و اینکه علیرغم خواسته ای که والدینشان ابراز می کنند، می توانند یک زبان را بر زبانی دیگر ترجیح داده و انتخاب کنند.

چگونه به یک کودک کمک کرد تا زبان جدیدی را یادبگیرد؟

خواندن داستان برای فرزندان به زبان های مختلف که در پیرامون اوست، راهی مؤثر و سرگرم کننده برای تحریک زبان اوست.

برای اینکه کودک بتواند به دو یا چند زبان به روانی صحبت کند، باید آنها را اغلب بشنود و فرصت صحبت به آنها را داشته باشد. در برخی جوامع، اگر به زبان های مورد نظر به اندازه زبان های دیگر صحبت شود، و اگر کودک با افراد مختلف خانواده یا اطرافیان خود که به این زبانها صحبت می کنند، در تماس باشد، چنین یادگیری به طور طبیعی اتفاق می افتد.

ترجیحاً والدین هنگام صحبت با فرزندشان زبان ها را در یک جمله با هم مخلوط نکنند، زیرا این امر می تواند به یادگیری زبان اقلیت آسیب برساند. با این حال، اختلاط زبان ها به رشد کلی زبان آسیمی نمی رساند.

هنگامیکه یکی از والدین به زبان در اقلیت صحبت میکند

اگر یکی از والدین فرانسوی و دیگری به زبان اقلیت صحبت می کند، مهم است که فرصت هایی را که کودک در معرض زبان اقلیت قرار می گیرد چند برابر کنید. اتخاذ نگرش مثبت نسبت به این زبان برای ترویج یادگیری آن ضروری است، زیرا کودک خردسال خیلی زود می فهمد که یکی از زبان های او خیلی در خارج از خانه استفاده نمی شود. از آنجایی که او به طور طبیعی بیشتر در معرض زبان اکثریت است، کودک کمتر از توانمندی اش برای فهماندن منظور خود به زبان اقلیت استفاده می کند. همین امر موجب می شود که زبان دوم را بفهمد اما بلد نباشد که به آن صحبت کند.

این امکان برای کودک وجود دارد که خواندن و نوشتن را به زبان فرانسوی و همچنین به زبان دیگری بیاموزد. برای کمک به او در یادگیری، توضیح تفاوت بین این دو زبان بسیار مهم است. مثلاً برای کودکی که در حال یادگیری خواندن و نوشتن به زبان های فرانسوی و عربی است، می توان به او اشاره کرد که جهت نوشتن با توجه به زبان متفاوت است. در زبان فرانسوی از چپ به راست می خوانیم در حالی که در عربی از راست به چپ می خوانیم.

زمانیکه والدین هر دو به فرانسوی صحبت می کنند

وقتی زبان فرانسوی، زبان مادری هر دو والدین است، تقویت دوزبانه شدن نیازمند برنامه ریزی و تلاش است. پس آنها باید در مورد استراتژی هایی به توافق برسند که فرزندشان را تشویق به یادگیری زبان دیگری کند. به عنوان مثال، هفته به زبان فرانسوی و آخر هفته به انگلیسی می گذرد.

گاهی اوقات کودکان پاسخ خود را به زبان مورد انتظار بیان نمی کنند، زیرا کلمات یا عبارات لازم را برای رساندن منظور خود ندارند. وقتی این اتفاق می افتد، ارائه مدل جمله مورد انتظار در آن زبان به کودک مهم است. بنابراین دفعه بعد، کلمات یا عبارات لازم برای بیان منظور خود در این زبان را خواهد داشت.

زبان اقلیت چیست؟

زبان اقلیت زبانی است که توسط اقلیتی از مردم در یک جامعه استفاده می شود، در حالی که زبان اکثریت، زبانی است که اکثریت مردم استفاده می کنند. انواع زبان های اقلیت وجود دارد. به عنوان مثال، در کبک، انگلیسی و تامیلی دو زبان اقلیت هستند، اما در سطوح مختلف. انگلیسی در واقع توسط جامعه بزرگتری نسبت به تامیلی استفاده می شود، امری که یادگیری این زبان را آسان تر می کند.

نکاتی برای تقویت دوزبانگی در کودکان

- با کودک خود به زبان مادری خود صحبت کنید. همچنین هنگام بازی با او از آن استفاده کنید. وقتی از زبانی که بهتر می دانید استفاده می کنید، الگوی بهتری برای او هستید. به یاد داشته باشید که خیلی بهتر است با او به زبان مادری خود صحبت کنید تا اینکه خیلی کم با او صحبت کنید.
- روابط اجتماعی که در آن از هر دو زبان استفاده می شود را گسترش دهید. شرکت در گروه های دوستانه، رویدادهای اجتماعی و در سایر فعالیت ها با افرادی که به هر دو زبان صحبت می کنند، به کودک شما کمک می کند تا آن زبان را تمرین کند و بفهمد که هر دوی آنها بدرخور و ارزشمند هستند.

حتی اگر برخی از این راه ها همیشه امکان پذیر نباشد، مهم این است که در اسرع وقت تعادل بین این دو زبان تقویت شود.

- اطمینان حاصل کنید که کودک شما خیلی زود پایه محکمی را در زبان اقلیت، در صورت امکان، با ثبت نام در مهد کودکی که تنها زبان مورد استفاده یا زبان اصلی آن است، به دست آورد.

- فهرستی از خدمات ارائه شده به زبان اقلیت (مثلاً متخصصان سلامت مانند پزشکان یا دندانپزشکان، کتابخانه ها، سینماها، مراکز اجتماعی) تهیه کنید و آنها را ترجیح دهید. برای انجام این کارها احتمالاً به برنامه ریزی طولانی مدت و شاید طی مسافت های طولانی تر نیاز دارید، اما تلاشهای شما به نفع فرزندتان خواهد بود.

• کودک خود را در معرض کتاب، فیلم، موسیقی و کانال های تلویزیونی یا رادیویی به هر دو زبان قرار دهید. این فعالیت ها مهارت های زبانی و درک هر دو فرهنگ را تقویت می کند. از آنجایی که اغلب یافتن کتاب به چندین زبان اقلیت دشوار است، در انتخاب کتاب های بدون متن (یا به زبان دیگر) تردید نکنید و داستان را به زبان مادری خود بگویید.

• از اعضای خانواده ای که به زبان اقلیت صحبت می کنند دیدن کنید یا آنها را در خانه خود مهمان کنید. اقامت در خارج از کشور یا ملاقات اعضای دورتر خانواده نیز باعث تقویت یادگیری این زبان می شود.

چه زمانی نگران شوید؟

اگر این تصور را دارید که کودک شما در مقایسه با کودکان هم سن و سال خود در زبانی که از بدو تولد بیشتر در معرض آن بوده است، تاخیر زبانی دارد، به یک گفتار درمان مراجعه کنید.

اگر کودک شما در حال یادگیری زبان جدیدی در مهدکودک است، در صورتی که پس از چندین ماه قرار گرفتن در معرض این زبان، خیلی کم حرف می زند یا اصلاً حرف نمی زند یا اگر به نظر می رسد بعد از ۲ سال در معرض این زبان قرارگرفتن قادر به برقراری ارتباط صحیح با اطرافیان نیست، با یک گفتاردرمان قرار ملاقات بگذارید.

با این حال، در صورتی که کودکان تاخیر زبانی دارد، لازم نیست فقط به یک زبان با او صحبت کنید. تحقیقات نشان می دهد که صحبت کردن با او به دو زبان نباید مشکلاتش را شدیدتر کند.

بخاطر بسپارید

- یادگیری دو یا چند زبان باعث مشکلات زبانی یا شدیدتر شدن آنها نمی شود.
- برای ارزیابی رشد گفتاری یک کودک دوزبانه، باید مهارت های او را در هر دو زبان در نظر بگیریم، نه فقط در یک زبان.
- مهم است که والدین مهاجر به زبان مادری خود با فرزندشان صحبت کنند، زیرا این امر باعث می شود که آنها بیشتر تمایل به صحبت کردن با والدینشان داشته باشند.

بدنیا آمدن و بزرگ شدن

R. Sabah Meziane,

بررسی علمی:

Ph.D, M.P.O.

دکترای گفتار درمانی و استاد دانشگاه در

دانشگاه مونترال

تألیف و تحقیق: گروه Naître et grandir

پروژسانی: اکتبر 2021